

การนิเทศภายในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเข็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

Supervision within the Thung Son Khek Network Center School under the
Phetchabun Primary Educational Service Area Office 2

อภินันท์ โพธิ์กันทา¹ และจารุวรรณ นาทัน²
Aphinan Phokanta and Jaruwat Natun

Received: March 15, 2023

Revised: April 24, 2023

Accepted: May 19, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเข็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือวิจัยที่ใช้ คือ แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเข็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 จำนวน 132 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยผู้บริหารใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า สภาพการนิเทศภายในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเข็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา

¹⁻² มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม; Phibulsongkram Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: aphinan12@gmail.com, Tel. 090-8964147

คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

คำสำคัญ: การนิเทศภายในโรงเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา, ศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเหล็ก

Abstract

The purpose of this research article was to study the conditions of supervision within the Thung Son Khek Network Center School under the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 2. This was a quantitative research. The research tool used was a questionnaire to collect data. The sample group included 132 administrators and teachers in the Thung Son Khek Network Center under the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 2. The sample was administrators using the purposive sampling and the stratified sampling, then a simple random sampling was used. Sample size was determined using Krejcie and Morgan tables. Data were analyzed using statistical computer programs. Descriptive statistics included frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research results found that the supervision conditions within the Thung Son Khek Network Center school under the Phetchabun Primary Educational Service Area Office 2, overall were at a high level ($\bar{X} = 4.43$). When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was planning and determining options at the highest level ($\bar{X} = 4.57$). The next average aspect was the study of the current condition, problems and needs at a high level ($\bar{X} = 4.45$) and the aspect with the lowest average value was creating media, tools, and developing methods at a high level ($\bar{X} = 4.33$).

Keywords: Supervision Within School, Primary Educational Service Area Office, Thung Son Khek Network Center

บทนำ

การศึกษาถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาจึงเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา ความรู้และด้านคุณธรรม โดยมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการพัฒนาคนคู่กับการปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ต้องทำคู่กันไป ขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 นั้น การจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักการว่าผู้เรียนทุกคนนั้นมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้มีความเป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลกันทั้งด้านร่างกาย ด้านความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดีในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งมีเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อเพื่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

กระบวนการจัดการเรียนรู้จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร และให้เป็นไปตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การนิเทศการศึกษานั้นถือเป็นงานที่มีความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการศึกษา การนิเทศถือเป็นหลักของการบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานของการศึกษาและพัฒนาครู โดยมีสิ่งสำคัญ คือ ผู้นิเทศต้องมีความรู้ ประสบการณ์และทักษะในการนิเทศ ซึ่งต้องได้รับการส่งเสริม สนับสนุนขวัญ กำลังใจ และความร่วมมือ จากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและผู้รับการนิเทศที่เป็นครูก็เช่นเดียวกันต้องการการดูแลเอาใจใส่ ขวัญ กำลังใจและการสนับสนุนจากผู้นิเทศ ในการนิเทศการศึกษานั้นต้องตั้งอยู่บนหลักการด้านวิชาการมีจุดมุ่งหมายชัดเจนเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถในเชิงสร้างสรรค์แสดงทั้งทางด้านความคิดเห็น และในด้านของการกระทำใช้หลักมนุษยสัมพันธ์รวมทั้งการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นในที่สุดผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้ครูสามารถปฏิบัติงานคือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงานเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ นักเรียนเกิดการเรียนรู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของหลักสูตรด้วย

เทคนิควิธีการที่หลากหลายเรียกว่า ครูมืออาชีพ สิ่งที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการพัฒนาครูคือ การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการดำเนินการภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาร่วมมือกันเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้แก่แก่นักเรียนในโรงเรียน สอดคล้องกับ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557) ที่ได้กล่าวถึง การนิเทศการศึกษาว่าเป็นความพยายามของผู้จัดการศึกษา ในการแนะนำครูหรือบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้มีแนวทางวิชาชีพทางการศึกษาช่วยในการพัฒนาครู ช่วยในการเลือก และปรับปรุงวัสดุประสงค์ของการศึกษา ช่วยในการปรับปรุงสื่อ นวัตกรรม และเนื้อหาการสอน ปรับปรุงวิธีการสอนและการประเมินผลการสอน ที่ช่วยส่งเสริมให้การศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารโรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการทางการศึกษาส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความคาดหวัง การนิเทศจะเกิดผลดีได้ต้องอาศัยการประสานงานเกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา การกระตุ้นและชี้ช่องทางนำไปสู่ความงอกงามในการศึกษา การนิเทศภายในเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรให้สามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้ดีขึ้น การนิเทศอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ จะช่วยให้ผู้บริหารได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้และการดำเนินงานรวมทั้งช่วยให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ การสร้างความรู้ ให้เห็นแนวทางและการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้ร่วมบริหาร ต้องปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องด้านวิชาการให้มีการพัฒนา และส่งเสริมให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ร่วมบริหาร เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับคุณครูและนักเรียน จึงย่อมทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าบุคลากรภายนอก จึงทำให้การนิเทศสนองตอบความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมที่สุดและมีความต่อเนื่องในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 กำหนดว่า โรงเรียนจะต้องมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทั้งระดับปฐมวัย และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับปฐมวัยและ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2564 มีการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพ อย่างเป็นระบบ และทุกโรงเรียนจะได้รับการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่ม นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ได้ติดตามผลการนิเทศภายในของแต่ละโรงเรียนใน สังกัดจากผลการดำเนินงานโครงการ ส่งเสริมความเข้มแข็งการนิเทศภายในของโรงเรียน โดย พบว่า มีโรงเรียนที่มีผลการติดตาม ตรวจสอบ และพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ต่ำกว่าระดับดี ซึ่งต่ำกว่าค่าเป้าหมาย ที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2, 2564)

จากการวิเคราะห์ปัญหาในข้างต้น จะเห็นได้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานที่มี ความสำคัญงานหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และผู้วิจัยปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเช็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ที่มีผลการติดตามอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด จึงม ความสนใจการศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา ที่สามารถนำไปกำหนดแนวทางแก้ไข ปรับปรุง วางแผน และส่งเสริม สนับสนุนการนิเทศภายในของโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเช็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเช็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในศูนย์เครือข่ายทุ่งสน เช็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 198 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 12 คน และครู จำนวน 186 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 5 พฤษภาคม 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในศูนย์เครือข่ายทุ่งสน เช็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 132 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Kerjcie & Morgan อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2560) และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดย

ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 12 คน และครู จำนวน 120 คน โดยผู้บริหารใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครูใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือและการพัฒนาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเชือก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งในสถานศึกษา และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเชือก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2

วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's coefficient) โดยจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) แบบสอบถามฉบับนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.991

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยัง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อดำเนินการออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทางระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Office) และออนไลน์ทาง Google Forms ซึ่งได้รับการตอบกลับร้อยละ 100 เป็นจำนวนทั้งหมด 132 ฉบับ

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมารวมทั้งตรวจสอบการตอบแบบสอบถามแต่ละคน คัดเลือกเฉพาะผลการตอบที่มีความสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเชือก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ใช้ในการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ส่วนคำถามแบบสอบถามมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้าน และรายข้อ ในการพิจารณาระดับค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

การนิเทศภายในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเชือก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ($\bar{X} = 4.45$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) โดยพิจารณารายด้าน รายละเอียดมีดังนี้

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารและครูวิเคราะห์นโยบาย ของ สพฐ. และหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อนำมากำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูกำหนดจุดหมายในการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนที่ ชัดเจน ($\bar{X} = 4.58$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารและครูประชุมวางแผนการสำรวจสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและข้อจำกัดของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.43$)

2. ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการ รับผิดชอบโครงการนิเทศภายในของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูจัดทำ แผนงานและปฏิทินการปฏิบัติงานนิเทศภายในของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.67$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารและครูวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการก่อน การวางแผนการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.45$)

3. ด้านการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูเลือกใช้สื่อที่มีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการนิเทศแต่ละครั้ง ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ ครูจัดทำสื่อ และเครื่องมือที่ใช้ใน การนิเทศภายในโรงเรียน เช่น แบบสอบถามแบบสำรวจ แบบประเมิน เป็นต้น ($\bar{X} = 4.48$) และข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารให้บริการสื่อแก่ครู เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.11$)

4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นิเทศภายในของครูทุกคน ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมา คือ ผู้บริหารใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย ทั้งการนิเทศทางตรงและทางอ้อมกับครูในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.56$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารนำคณะครูศึกษาดูงานการนิเทศภายใน ในหน่วยงานการศึกษาอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.07$)

5. ด้านการประเมินผลและรายงานผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูสรุปผลการประเมินเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาในครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมา คือ ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานและให้ข้อมูลย้อนกลับให้กับผู้รับการนิเทศเพื่อทราบความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.46$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารและครูเก็บรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ เพื่อใช้ในการสรุปรายงานผลการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.33$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเช็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันหน่วยงานต้นสังกัดให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นเช่น จัดทำเผยแพร่เอกสาร หรือจัดประชุมสัมมนา ผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอนให้มีความเข้าใจในการปฏิบัติการนิเทศเพิ่มมากขึ้น เช่น ให้ความรู้ สื่อการนิเทศ ส่วนผู้นิเทศส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลกลุ่มหลักของสถานศึกษา เช่น เป็นผู้บริหาร ครูวิชาการ หรือครูผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหมวดวิชาหรือครูซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง และมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะผลักดันให้การนิเทศภายในโรงเรียนบรรลุผลโดยมุ่งให้การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิการ์ ฝากกระโดน (2556) พบว่า การนิเทศภายในของครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับนันทน์ภัส โสรัม (2558) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัด สพป.บุรีรัมย์ เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับเนตรนภา ราชแลนด์ (2561) พบว่า สภาพการนิเทศภายในของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับประภาภรณ์ พลรักษ์ (2560) พบว่า มีระดับการปฏิบัติการนิเทศโดยรวมและในรายด้านอยู่ในระดับมาก เพราะผู้บริหารมีความตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายใน และผู้บริหารมีความเชื่อว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ใน

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาได้ ผู้บริหารควรมีการประเมินผลการนิเทศภายในเป็นระยะ ๆ และต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมินผลทุกระยะมาปรับปรุงแก้ไข และปรับปรุงการดำเนินการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ Grant, A.M. (2012) พบว่า การนิเทศภายในถูกมองว่า เป็นการใช้ทักษะอย่างมากในการชี้แนะที่สะท้อนออกมาถึงการพัฒนา การฝึกอบรม และการปฏิบัติซึ่ง จะได้ข้อมูลเชิงลึก และได้มุมมองของการนิเทศภายในที่ใหม่ ๆ ทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง และสอดคล้องกับ Nazaré, D.M. & Coimbra, C. T. (2013) พบว่า ครูตระหนักดีว่าการนิเทศและการประเมินผลมีหน้าที่แตกต่างกัน และจำเป็นจะต้องมีทั้งสองอย่างเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาของครูในโรงเรียน จึงเกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ การนิเทศที่เข้มแข็งจะสามารถส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงและพัฒนาอาชีพให้มีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ได้มีการประชุมผู้บริหารโรงเรียนเป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับทราบข้อราชการและนโยบายของ สพฐ. และหน่วยงานต้นสังกัด มีการนำไปวางแผนดำเนินงานในระดับโรงเรียน เพื่อให้มีความสอดคล้องกัน ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีการนำข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวทางการศึกษาไปแจ้งให้ข้าราชการครูได้รับทราบ จึงต้องมีการประชุมชี้แจง และให้บุคลากรในโรงเรียนได้แสดงความคิดเห็น มีการวางแผนในการทำงาน พิจารณากำหนดแนวทางการจัดทำโครงการและปฏิทินในการปฏิบัติงานการเรียนการสอนและการนิเทศ การจัดตั้งบมีผลต่อการพัฒนาการประมาณการจัดทำสื่อและเครื่องมือที่จะใช้ในการนิเทศอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา แป้งสี (2557) พบว่า ระดับการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนมีด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านที่ 2 การวางแผนและการกำหนดทางเลือก และในด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านที่ 3 การสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิริยา ทรัพย์หล้า (2563) พบว่า ในด้านการวางแผนและการกำหนดทางเลือก มีสภาพการดำเนินการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะขั้นตอนการวางแผนเป็นขั้นตอนที่สำคัญผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการจึงมีการประชุมกำหนดเป้าหมายของการนิเทศ วิเคราะห์ความสำคัญของปัญหา และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อวางแผนการจัดการนิเทศภายในให้บรรลุตามเป้าหมายร่วมกัน และโรงเรียนได้มีการกำหนดปฏิทินในการนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ Tahir, I. M., Ghani, N. A., Atek, E. S. & Manaf, Z. A. (2012) พบว่า คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของผู้บังคับบัญชา คือ ผู้บังคับบัญชาควร จะเป็นมิตรเข้าถึงได้และมีความยืดหยุ่นมีความรู้และไหวพริบ

และสนับสนุน ส่งเสริมให้ในเกิดการทำงานและวางแผนอย่างเป็นอิสระ และสอดคล้องกับการวิจัยของ MemduhoGLu, H.B. (2012) พบว่า มุมมองของครูและผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษายังมองว่าการนิเทศการศึกษาด้านการเรียนการสอนต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบและแนวทางในการกำกับดูแล และการบูรณาการนิเทศการศึกษาอย่างถาวร โดยผู้รับการนิเทศมองว่าการนิเทศการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญควรได้รับการพัฒนาให้สถานศึกษาควรให้ความสำคัญเพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไปและพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ การสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารขาดการประชุมและสอบถามความต้องการของครูในการจัดซื้อสื่อการสอน โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการผลิตสื่อแก่ครู ส่งผลให้ครูขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อ สื่อที่มีอยู่ล้าสมัย และไม่เพียงพอ ครูจึงใช้สื่อเดิม ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูใช้สื่อที่ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหา ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในยังขาดเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลาย และโรงเรียนยังขาดห้องเก็บรวบรวมสื่อและทะเบียนคุมสื่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิริยา ทรัพย์หล้า (2563) พบว่า เมื่อพิจารณาในรายชั้นตอน การสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ มีสภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในต่ำที่สุด สอดคล้องกับ วาสนา แป้งสี (2557) พบว่า ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับการวิจัยของ Pelling, N. J. (2013) พบว่า ประสบการณ์ และการจัดฝึกอบรมในงานด้านการนิเทศถูกระบุว่า คือ ตัวแปรที่มีนัยสำคัญมากต่อระดับของการพัฒนางานด้านการนิเทศ แต่สิ่งที่เกี่ยวเนื่องจากผลการวิจัยก็คือ ควรทำการศึกษาทฤษฎีในด้านการพัฒนานักนิเทศ รวมทั้ง การนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานพัฒนาเครื่องมือและวิธีการนิเทศของพวกเขาด้วยเช่นกัน และสอดคล้องกับ Ladbury, J. L. S. (2012) พบว่า ผลการศึกษาเชิงคุณภาพจากมุมมองของผู้ให้คำปรึกษา พบว่า การให้คำปรึกษาในโรงเรียนที่มีวิธีการที่ดี ช่วยให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันกับผู้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ช่วยกำหนดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้ให้คำปรึกษาจึงต้องตระหนักถึงกระบวนการพัฒนาของการให้คำปรึกษาในโรงเรียน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย การนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศ 2) การวางแผนและการกำหนดทางเลือกการนิเทศ 3) การสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการนิเทศ 4) การปฏิบัติการนิเทศ

5) การประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศ โดยการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนที่บรรลุผลนั้น ผู้นิเทศภายในโรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลกลุ่มหลักของสถานศึกษาที่มีบทบาทในการผลักดันให้การนิเทศภายในเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในโรงเรียน โดยมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่หรือจัดประชุมสัมมนาผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอนให้มีความเข้าใจในการปฏิบัติการณ์นิเทศ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยการนิเทศภายในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายทุ่งสนเช็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 สามารถนำไปกำหนดนโยบาย ดังนี้

1. ผู้บริหารควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมการศึกษาลักษณะปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยกำหนดให้คณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ให้ความสำคัญและนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาร่วมกันวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

2. ผู้บริหารควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมการวางแผนและการกำหนดทางเลือก ให้มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการนิเทศภายในโรงเรียนเนื่องจากการปฏิบัติการณ์นิเทศเป็นสิ่งที่ต้อง

ดำเนินการอยู่ตลอดในทุกภาคเรียน ซึ่งอาจมีการชี้แจงข้อกำหนดหรือเกณฑ์การประเมินเป็นคำพูด แทนการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน

3. ผู้บริหารควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ เพื่อให้บริการสื่อแก่ครู ได้เลือกใช้สื่อที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ สื่อ เครื่องมือ และการวิธีการนิเทศ ภายในโรงเรียน

4. ผู้บริหารควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติการนิเทศ กำหนดให้มีการประชุมเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นช่องทางในการสื่อสาร ที่ครูนิเทศกับพวกครูผู้รับการนิเทศสามารถพูดคุยกันได้ ก่อนการนิเทศจะเกิดขึ้น

5. ผู้บริหารควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมการประเมินผลและการรายงานผล โดยการกำหนดให้คณะกรรมการการนิเทศภายในโรงเรียนรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานการนิเทศ ภายในโรงเรียน และสามารถนำมาเป็นสารสนเทศที่สามารถช่วยในการตัดสินใจปรับปรุงหรือ พัฒนาการเรียนการสอนได้ และนำข้อมูลส่วนที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์มาวางแผนนิเทศภายใน โรงเรียนใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ ฝากกระโดน. (2556). ปัญหาการนิเทศภายในของครูผู้สอนอำเภอตาพระยาจังหวัดสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติ การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- นันทน์ภัส โชรัม. (2558). สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เนตรนภา ราชแลนด์. (2561). การมีส่วนร่วมในการนิเทศภายในของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). วิทยาลัยการจัดการ : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- ประภาภรณ์ พลรักษ์. (2560). *แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พริยา ทรัพย์หล้า. (2563). *แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครสวรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557). *การนิเทศการศึกษา*. สงขลา : นำศิลป์โฆษณา.
- วาสนา แป้งสี. (2557). *การนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. เพชรบูรณ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2.
- Grant, A. M. (2012). Australian coaches' views on coaching supervision: A study with implications for Australian coach education, training and practice. *International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring*, 10(2), 17-33.
- Ladbury, J. L. S. (2012). *School Counseling Supervision: A Qualitative Summary from the Perspective of School Counseling Site-Supervisors*. (Dissertation Doctor of Philosophy, Counselor Education and Supervision). Graduate Faculty : North Dakota State University.
- Memduhoğlu, H.B. (2012). The Issue of Education supervision in Turkey in the Views of Teachers, Administrators, Supervisors and Lecturers. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 149-156.

- Nazaré, D.M. & Coimbra, C. T. (2013). Supervision and Evaluation: Teachers' Perspectives. *International Journal of Humanities and Social Science*, 3(5), 65-71.
- Pelling, N. J. (2013). *Supervisory Identity Development and Its Relationship to Supervisory Experience Counselling Experience and Training in Supervision*. (Dissertation Doctor of Philosophy, Counselor Education and Counseling Psychology). Graduate Faculty : Western Michigan University.
- Tahir, I. M., Ghani, N. A., Atek, E. S. & Manaf, Z. A. (2012). Effective supervision from research students' perspective. *International Journal of Education*, 4(2), 211-222.